TEMA-CHEIE[1]
Art. 2
Malpraxis medical

(Ultima actualizare: 28.02.2025)

Introducere

Dreptul la sănătate nu este recunoscut, ca atare, în temeiul Convenției [*Lopes de Sousa Fernandes împotriva Portugaliei* (MC), 2017, pct. 165]. Cu toate acestea, Curtea a considerat că obligația statului de a lua măsurile adecvate pentru a proteja viețile persoanelor aflate sub jurisdicția sa se aplică și în domeniul sănătății publice [*Calvelli și Ciglio împotriva Italiei* (MC), 2002, pct. 49].

Prezentarea succintă a obligațiilor statului

Art. 2, aspect material:

- asigurarea unui cadru de reglementare pentru a proteja viețile pacienților [*Vo împotriva Franței* (MC), 2004, pct. 89 și *Lopes de Sousa Fernandes împotriva Portugaliei* (MC), 2017, pct. 186].

Art. 2, aspect procedural:

- instituirea unui sistem judiciar independent și eficient, în cadrul căruia să se poată stabili cauza decesului și să fie trase la răspundere persoanele responsabile [*Šilih împotriva Sloveniei* (MC), 2009, pct. 192 și *Lopes de Sousa Fernandes împotriva Portugaliei* (MC), 2017, pct. 214).

Exemple notabile

- *Lopes de Sousa Fernandes împotriva Portugaliei* (MC), 2017 – cea mai recentă cauză de malpraxis medical examinată de Marea Cameră, care stabilește domeniul de aplicare al obligațiilor pozitive materiale ale statelor (relevante, de asemenea, pentru cazurile de refuz al accesului la tratament medical) și consolidează principiile generale privind obligațiile procedurale ale statelor;
- *Eugenia Lazăr împotriva României*, 2010 – Curtea a constatat o încălcare a aspectului procedural al art. 2 din cauza unei lipse de cooperare între experții medico-legali și organele de cercetare, precum și din cauza nemotivării avizelor medico-legale (pct. 81-85);
- *Oyal împotriva Turciei*, 2010 – Curtea a acordat, în temeiul art. 41, asigurare medicală pe viață unui adolescent infectat cu HIV (pct. 102);
- *Bajić împotriva Croației*, 2012 – Curtea a subliniat importanța cerinței de independență a experților medicali cu privire la obligațiile procedurale (pct. 95-102). A se vedea, de asemenea, *Karpisiewicz împotriva Poloniei* (dec.), 2012;

[1] Întocmită de Grefă. Nu obligă Curtea.

Prezenta traducere este publicată cu acordul Consiliului Europei și al Curții Europene a Drepturilor Omului și reprezintă responsabilitatea exclusivă a Institutului European din România.

- *Arskaya împotriva Ucrainei*, 2013 – prima cauză în care Curtea a constatat o încălcare pe fond în temeiul art. 2 (pct. 84-91);
- *Altuğ și alții împotriva Turciei*, 2015 – Curtea a constatat o încălcare a art. 2 din cauză că rapoartele de expertiză medicală și autoritățile judiciare nu au abordat problema pretinsului malpraxis medical, iar echipa medicală nu a respectat cadrul legislativ relevant (pct. 78-86). A se vedea, de asemenea, *Tülay Yıldız împotriva Turciei*, 2018, pct. 66-69 și 72, privind o încălcare sub aspect procedural;
- *Sarishvili-Bolkvadze împotriva Georgiei*, 2018 – Curtea, aplicând testul stabilit în *Lopes de Sousa Fernandes împotriva Portugaliei* (MC), 2017, a constatat o încălcare sub aspect material a art. 2 întrucât statul nu și-a respectat obligațiile de reglementare (pct. 70-77). Spitalul în care a fost tratat fiul reclamantei a efectuat intervenții medicale neautorizate asupra acestuia, iar medicii care îl tratau nu dispuneau nici de autorizațiile, nici de calificările necesare, cu încălcarea dreptului intern;
- *Aftanache împotriva României*, 2020 – Curtea a constatat o încălcare a aspectului procedural al art. 2 din cauza omisiunii autorităților de a colecta declarații de la martorii cheie și de a solicita de la experți probe medicale cu privire la starea reclamantului (pct. 68-72);
- *Scripnic împotriva Republicii Moldova*, 2021 – Curtea a constatat o încălcare a aspectului procedural al art. 2 din cauza sumei inadecvate acordate cu titlu de prejudiciu moral în cadrul unei acțiuni civile pentru malpraxis medical (pct. 43-48);
- *Harutiun Karapetian împotriva Armeniei*, 2024 – Curtea a constatat neîncălcarea art. 2 (sub aspect procedural), deoarece în absența arbitrariului sau a erorii vădite, Curtea nu poate pune sub semnul îndoielii expertizele științifice efectuate în timpul anchetei penale (pct. 98-100), într-o cauză în care ancheta penală privind decesul soției reclamantului într-un spital era singura cale de atac efectivă disponibilă în sistemul juridic armean la acel moment (pct. 78-79).

Malpraxis medical în temeiul altor articole din Convenție

Există o interacțiune naturală între art. 2 și art. 8 din Convenție în contextul tratamentului medical, întrucât ambele dispoziții vizează protejarea unei persoane împotriva încălcării dreptului său la integritate fizică și psihică, iar Curtea a transpus în art. 8 obligații aproape identice cu cele impuse de art. 2 atât sub aspect material, cât și procedural [*Mehmet Ulusoy și alții împotriva Turciei*, 2019, extinderea principiilor dezvoltate în temeiul art. 2 din *Lopes de Sousa Fernandes împotriva Portugaliei* (MC), 2017, la art. 8 (pct. 82-86 și pct. 90-93].

A se vedea, de exemplu:

- *Trocellier împotriva Franței* (dec.), 2006 – efecte nocive imprevizibile ale unei intervenții chirurgicale;
- *Codarcea împotriva României*, 2009 – complicații în urma unor intervenții de chirurgie plastică;
- *Gecekuşu împotriva Turciei* (dec.), 2010 – complicații în urma unei intervenții chirurgicale;
- *Spyra și Kranczkowski împotriva Poloniei*, 2012 – dizabilitatea unui copil cauzată de malpraxis medical în timpul nașterii;
- *V.V.G. împotriva fostei Republici Iugoslave a Macedoniei* (dec.), 2015 – probleme de sănătate legate de naștere;
- *Erdinç Kurt și alții împotriva Turciei*, 2017 – deficiențe într-un raport de expertiză medicală și răspuns judiciar inadecvat la consecințele intervențiilor chirurgicale;

- *Mehmet Ulusoy și alții împotriva Turciei*, 2019 – anchetă inadecvată privind cauzele stării medicale a unui nou-născut care suferă de un handicap permanent.

Recapitularea principiilor generale

- Pentru o recapitulare a principiilor generale care decurg din art. 2, a se vedea *Vo împotriva Franței* (MC), 2004, pct. 88-90, și *Lopes de Sousa Fernandes împotriva Portugaliei* (MC), 2017, pct. 185-189 (sub aspect material) și pct. 214-221 (sub aspect procedural);
- Pentru o recapitulare a principiilor generale care decurg din art. 8, a se vedea *Vasileva împotriva Bulgariei*, 2016, pct. 63-69, și *Jurica împotriva Croației*, 2017, pct. 84-88. Principiile generale menționate mai sus, dezvoltate în temeiul art. 2, se aplică și în temeiul art. 8 în ceea ce privește malpraxisul medical care afectează integritatea corporală (a se vedea, de exemplu, *Mehmet Ulusoy și alții împotriva Turciei*, 2019, pct. 82-86 și pct. 90-93).

PRINCIPALELE TRIMITERI JURISPRUDENȚIALE

Hotărâri de principiu:

- *Calvelli și Ciglio împotriva Italiei* (MC), nr. 32967/96, CEDO 2002-I (neîncălcarea art. 2);
- *Vo împotriva Franței* (MC), nr. 53924/00, CEDO 2004-VIII, (neîncălcarea art. 2);
- *Šilih împotriva Sloveniei*, (MC), nr. 71463/01, 9 aprilie 2009, [încălcarea art. 2 (sub aspect procedural)];
- *Lopes de Sousa Fernandes împotriva Portugaliei* (MC), nr. 56080/13, CEDO 2017 [neîncălcarea art. 2 (sub aspect material), încălcarea art. 2 (sub aspect procedural)].

Alte cauze care intră sub incidența art. 2:

- *Powell împotriva Regatului Unit* (dec.), nr. 45305/99, CEDO 2000-V (art. 2 și 8: inadmisibilă – incompatibilă *ratione personae* pentru lipsă a victimei);
- *Ursu împotriva României* (dec.), nr. 58670/00, 3 mai 2005 (art. 2 și 3: inadmisibilă – vădit nefondată);
- *Byrzykowski împotriva Poloniei*, nr. 11562/05, 27 iunie 2006 [încălcarea art. 2 (sub aspect procedural)];
- *Colak și Tsakiridis împotriva Germaniei*, nr. 77144/01 și 35493/05, 5 martie 2009 (neîncălcarea art. 2 și 8);
- *Sevim Güngör împotriva Turciei* (dec.), nr. 75173/01, 14 aprilie 2009 (art. 2: inadmisibilă – vădit nefondată);
- *Rinkūnienė împotriva Lituaniei* (dec.), nr. 55779/08, 1 decembrie 2009 (art. 2: inadmisibilă – vădit nefondată);
- *G.N. și alții împotriva Italiei*, nr. 43134/05, 1 decembrie 2009 [neîncălcarea art. 2 (sub aspect material), încălcarea art. 2 (sub aspect procedural)];
- *Eugenia Lazăr împotriva României*, nr. 32146/05, 16 februarie 2010 [încălcarea art. 2 (sub aspect procedural)];
- *Oyal împotriva Turciei*, nr. 4864/05, 23 martie 2010 (încălcarea art. 2);
- *Bajić împotriva Croației,* nr. 41108/10, 13 noiembrie 2012 [încălcarea art. 2 (sub aspect procedural)];
- *Arskaya împotriva Ucrainei*, nr. 45076/05, 5 decembrie 2013 [încălcarea art. 2 (atât sub aspect material, cât și procedural)];

- *Altuğ și alții împotriva Turciei*, nr. 32086/07, 30 iunie 2015 [încălcarea art. 2 (sub aspect procedural)];
- *Bilbija și Blažević împotriva Croației,* nr. 62870/13, 12 ianuarie 2016 [încălcarea art. 2 (sub aspect procedural)];
- *Movsesyan împotriva Armeniei*, nr. 27524/09, 16 noiembrie 2017 [încălcarea art. 2 (sub aspect procedural)];
- *Sarishvili-Bolkvadze împotriva Georgiei*, nr. 58240/08, 19 iulie 2018 [încălcarea art. 2 (atât sub aspect material, cât și procedural)];
- *Tülay Yıldız împotriva Turciei*, nr. 61772/12, 11 decembrie 2018 [încălcarea art. 2 (sub aspect procedural)];
- *Aftanache împotriva României*, nr. 999/19, 26 mai 2020 [încălcarea art. 2 (sub aspect procedural)];
- *Mehmood împotriva Greciei*, 77238/16, 25 martie 2021 [neîncălcarea art. 2 (sub aspect material), încălcarea art. 2 (sub aspect procedural)];
- *Scripnic împotriva Republicii Moldova*, nr. 63789/13, 13 aprilie 2021 [încălcarea art. 2 (sub aspect procedural)];
- *Hubert Nowak împotriva Poloniei*, nr. 57916/16, 16 februarie 2023 [neîncălcarea art. 2 (sub aspect material), încălcarea art. 2 (sub aspect procedural)];
- *Volintiru împotriva Italiei* (dec.), nr. 8530/08, 12 decembrie 2023 (art. 2: inadmisibilă – vădit nefondată);
- *Harutiun Karapetian împotriva Armeniei*, nr. 53081/14, 29 octombrie 2024 [neîncălcarea art. 2 (sub aspect procedural)].

Malpraxis medical în temeiul altor articole din Convenție:

- *Trocellier împotriva Franței* (dec.), nr. 75725/01, CEDO 2006-XIV (art. 8: inadmisibilă – vădit nefondată);
- *Codarcea împotriva României*, nr. 31675/04, 2 iunie 2009 (încălcarea art. 6 § 1 și a art. 8);
- *Yardımcı împotriva Turciei*, nr. 25266/05, 5 ianuarie 2010 (art. 8: inadmisibilă – vădit nefondată, încălcarea art. 6 § 1);
- *Gecekuşu împotriva Turciei* (dec.), nr. 28870/05, 25 mai 2010 (art. 8: inadmisibilă – vădit nefondată);
- *Dossi și alții împotriva Italiei* nr. 26053/07, 12 octombrie 2010 (art. 6 § 1 și art. 8: inadmisibilă – vădit nefondată);
- *Spyra și Kranczkowski împotriva Poloniei,* nr. 19764/07, 25 septembrie 2012 (neîncălcarea art. 8);
- *V.V.G. împotriva fostei Republici Iugoslave a Macedoniei* (dec.), nr. 55569/08, 20 ianuarie 2015 (art. 3 și 8: inadmisibilă – vădit nefondată);
- *Vasileva împotriva Bulgariei*, nr. 23796/10, 17 martie 2016 (neîncălcarea art. 6 § 1 și a art. 8);
- *Jurica împotriva Croației*, nr. 30376/13, 2 mai 2017 [încălcarea art. 6 § 1, neîncălcarea art. 8];
- *Erdinç Kurt și alții împotriva Turciei*, nr. 50772/11, 6 iunie 2017 (încălcarea art. 8);
- *Mehmet Ulusoy și alții împotriva Turciei*, nr. 54969/09, 25 iunie 2019 [neîncălcarea art. 8 (sub aspect material), încălcarea art. 8 (sub aspect procedural)];

- *Vilela și alții împotriva Portugaliei*, nr. 63687/14, 23 februarie 2021 [neîncălcarea art. 8 (sub aspect material), încălcarea art. 8 (sub aspect procedural)];
- *Botoyan împotriva Armeniei*, nr. 5766/17, 8 februarie 2022 [neîncălcarea art. 8 (sub aspect material), încălcarea art. 8 (sub aspect procedural)];
- *Tusă împotriva României*, nr. 21854/18, 30 august 2022 [încălcarea art. 8 (sub aspect procedural)].